

КАРАМ

Таҳлили карам ҳамчун маҳсулоти содиротӣ

Номи илмӣ	Brássica olerácea
Бузургтарин истеҳсолкунандагон	 Чин
Бузургтарин Содиротчиён ба Россия	 Ҳиндустон
	 Чин
	 Узбекистон
Бузургтарин Воридотчиён	 Чин
	 Гонконг

Мундариҷа

Маълумоти умумӣ	2
Хусусиятҳои афзоиш ва ҳосилдиҳӣ	2
Мавсими пухтарасии карам дар ноҳияҳои вилояти Хатлон	2
Навъҳои бештар паҳнгардидаи карам	3
Назари оморӣ	4
Истеҳсоли карам дар вилояти Хатлон	4
Нархи карам дар Тоҷикистон	4
Истеҳсоли карам дар ҷаҳон	5
Содироти карам ба Россия	6
Воридоти карам ба кишварҳои ҷаҳон.....	6
Раванди тайёр намудани карам барои содирот	7
Муҳлати чамъоварии карам	7
Нигоҳдории карам	8
Баста бандӣ	10
Талаботи стандарти ЕЭК ООН FFV-09 барои карам	11

Маълумоти умумӣ

Карами сафед (*Brássica olerácea*) растани дусола, зироати сабзавотии серҳосил ва васеъ паҳншуда аст, ки ба оилаи салибиҳо тааллуқ дорад. Калаи карам як навдаи аз ҳад зиёд сабзидаи растани аст, ки аз ҳисоби афзоиши баргҳо ба вучуд меояд. Каллаи карам дар соли аввали ҳаёти растани мерӯяд, агар онро агар набуранд, дар боло пояе бо баргҳо ва гулҳои хурди зард пайдо мешавад, ки дар ниҳоят ба тухмҳо мубаддал мегарданд.

Карами сафед ба таркиби хок ва шароити боду ҳаво чандон таваҷҷуҳ надошта, вобаста аз навъ ва ҳарорати ҳаво дар давоми 25-65 рӯз мепазад.

Дар 100 грамм маҳсулот 27 ккал энергия мавҷуд аст. Дарои миқдории кофии витаминҳо ва маъданҳо, аз ҷумла: витаминҳои А, В1, В2, В5, С, К, РР, инчунин калий, калтсий, магний, рух, марган, оҳан, сулфур, йод, фосфор, витамини нодири U, фруктоза ва ғайра мебошад.

Хусусиятҳои афзоиш ва ҳосилдиҳӣ

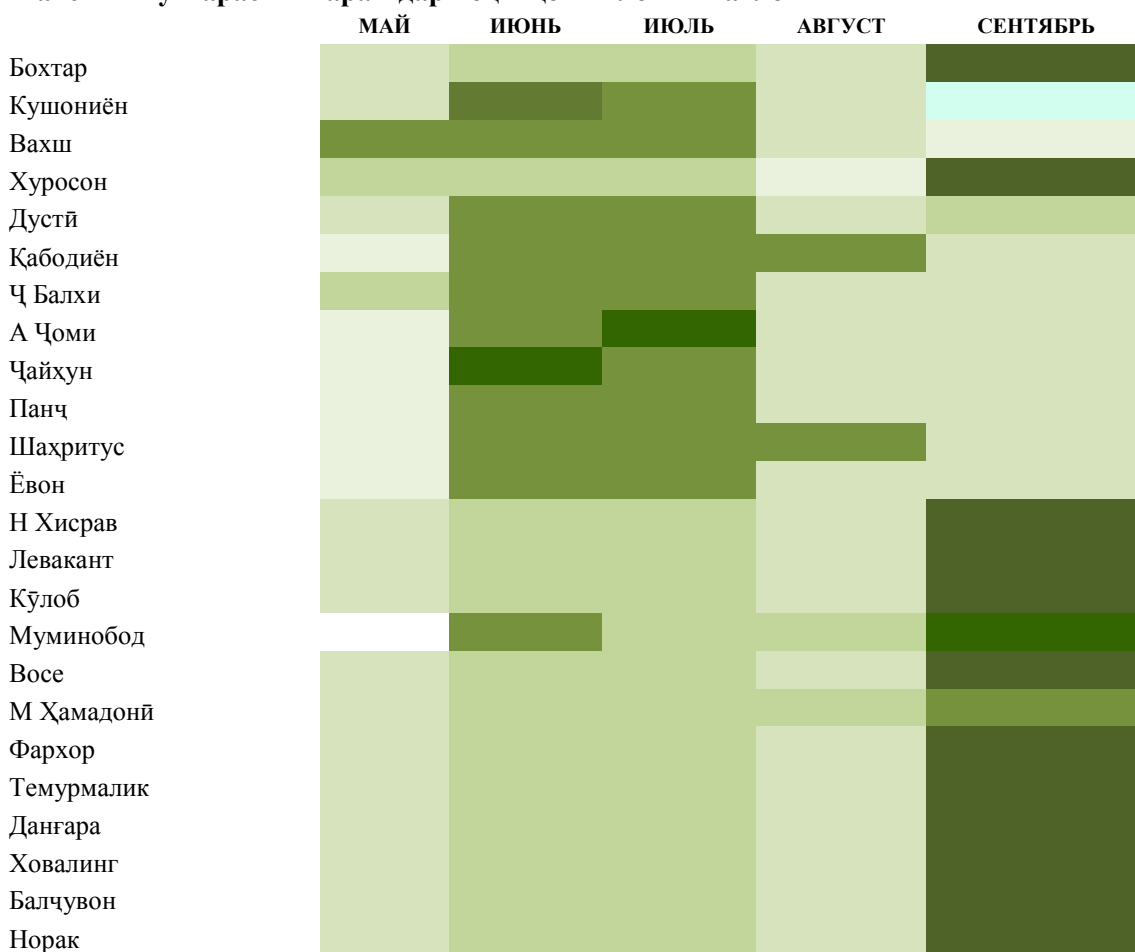
Афзалиятҳои карам ин қобилияти дарозмуддат нигоҳ доштани он, мувофиқат барои қоркард ва мавҷудияти навъҳои зиёд бо давраҳои пухтасии гуногун мебошад.

Мӯҳлати нигоҳдории навъҳои миёнаи карами сафед 2 - 3 моҳ, навъҳои дерпаз – 6 - 7 моҳ, навъҳои барвақтӣ то 2 ҳафта мебошад. Ҳарорати муқарарии нигоҳдорӣ -1 °С ва намии ҳаво тақрибан 95% мебошад. Нигоҳдорӣ дар ҳарорати баланд сабзиши навдаҳоро метезонад, паст шудани намӣ ба пажмурда шудани баргҳо мусоидат мекунад.

Одатан карами барвақтиро тариқи кучаткунонӣ ва карами дерпазро тариқи бевосита шинонидани тухмӣ ва ё кучаткунонӣ парвариш менамоянд. Ҳосили карам интиҳобан баробари (муствақам гардидан ва андозаи муқарариро гирифтани калла (то 1 кг)) чамъоварӣ мегардад.

Давраи нашъунамои зироат 70 – 130 рӯз, навъҳои миёнапаз 125 – 175 рӯз, навъҳои дерпаз 153 – 245 рӯз аст. Ҳосилнокии каллакарами сафед ба ҳисоби миёна 250 с/га – ро ташкил медиҳад.

Мавсими пухтасии карам дар ноҳияҳои вилояти Хатлон

Дараҷаи фарқасии мавсими ҳосилғундорӣ, %

Навъҳои карам

Навъҳои карам аз рӯи давраи нашъунамо ба: навъи барвақтӣ (аз вақти шинонидани кӯчат 55-65 рӯз), навъҳои миёнапаз (130 -150 рӯз ва 75 - 80 рӯз), навъи бевақти (170 - 180 ва 110 - 120 рӯз).

Дар ҷумҳурӣ навъҳои барвақтӣ: *Июнь, Номер первый, Грибовии - 147*; миёнапаз: *Слава 1305, Багирӣ, Тошкентӣ - 10*; дерпаз: *Душанбегӣ, Зимистона: Дербенти таҳҷой, Апишерони таҳҷой* парвариш меёбанд.

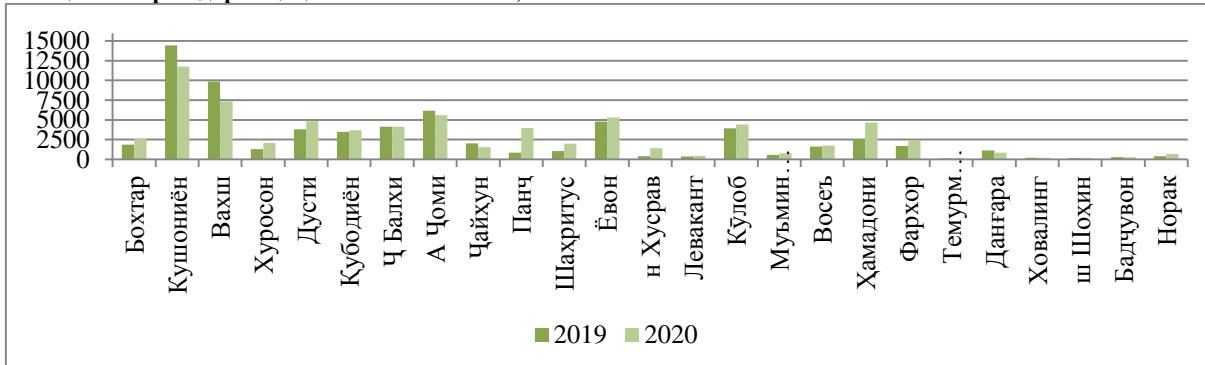
Навъ	Расм	Хусусиятҳои хоси навъ
Адема F1		Дараи афзоиш - то 60 рӯз. Вазни каллакарам - аз 1,5 то 2,2 кг, ранги шадид, сабзи баланд. Хусусиятҳо - ба кафидан тобоваранд, каллакарами баркамол то 3 ҳафта метавонад дар қатор монад. баркамолӣ карам дар боғ барои 3 ҳафта истодааст. Магазинҳо ба қадри кофӣ. Интиқолаш осон аст.
Июнь		Давраи афзоиш – агар кӯчат моҳи май шинонида шавад, ҳосилро охири июн ҷамъоварӣ кардан имкон дорад. Вазни каллакарам – 1 кг, зичи миёна. Хусусиятҳо – муътадил, ба кафидан моил.
Белорусская 455		Давраи пӯхтарасӣ - то 120 рӯз Вазни каллакарам - то 4 кг, шакли мудаввар, зичи баланд, интиқолаш хуб, дар буриш ранги сафед. Хусусиятҳо - намӣ ва хоки ҳосилхезро нағз мебинад, ба беморӣ устувор
Малахит F1		Давраи пӯхтарасӣ - то 110 рӯз Вазни каллакарам - аз 1,3 то 1,5 кг, шакли мудаввари зич, Хусусиятҳо - ба кафидан тобовар, барои парвариши бекӯчат мувофиқанд
Амагер 611		Давраи пӯхтарасӣ - то 150 рӯз Вазни каллакарам - аз 2,5 то 3 кг, баргҳои боллазату шаҳдор, шакли калла гирдаи ҳамвор. Хусусиятҳо - 5-6 моҳ нигоҳ дошта мешаванд, барои коркард истифода намешаванд, зеро дар тирамоҳ баргҳо талханд, аммо талхӣ ҳангоми нигоҳдорӣ баргараф мегардад.
Зимовка 1474		Давраи пӯхтарасӣ - то 175 рӯз Вазни каллакарам - аз 2,2 то 2,8 кг, зичи баланд, калла саҳт, шаклаш мудаввар ва ҳамвор. Хусусиятҳо - навъҳои аз ҳама зиёдноғҳдоштамешудаи русӣ (6-8 моҳ нигоҳ дошта мешаванд), дар намуди тару тоза мазааш паст, вале ҳангоми нигоҳдорӣ хуб мегардад
Подарок		Давраи пӯхтарасӣ - то 125 рӯз Вазни каллакарам - аз 3 то 3,5 кг, шакли мудаввар, зичи баланд, таъми аъло. Хусусиятҳо - ба кафидан тобовар, барои коркард ва нигоҳдории дароз мувофиқ (5 моҳ).

Назари оморӣ

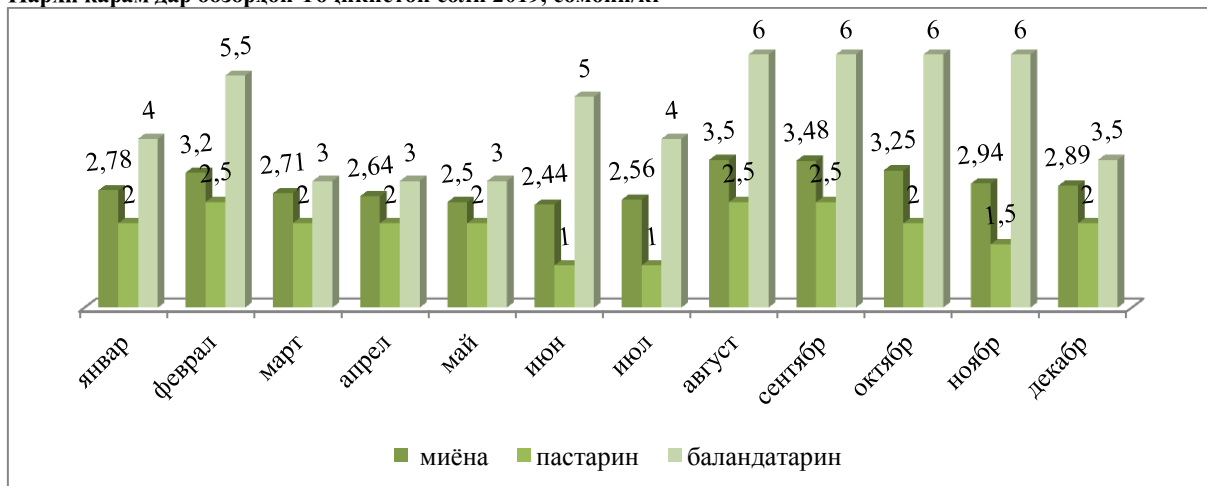
Ҳосили умумии карам дар вилояти Хатлон, тонна

2019	2020
67089,8	72818,2

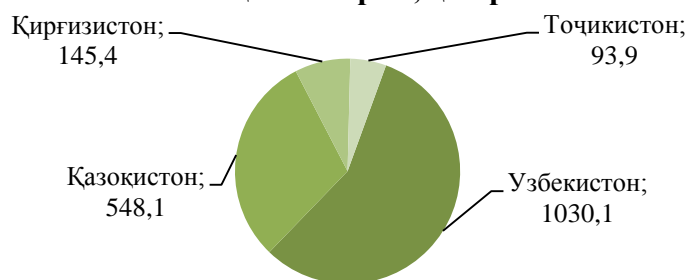
Истехсоли карам дар ноҳиҳои вилояти Хатлон, тонна

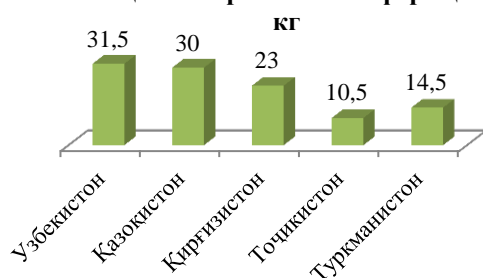
Нархи карам дар бозорҳои Тоҷикистон соли 2019, сомони/кг

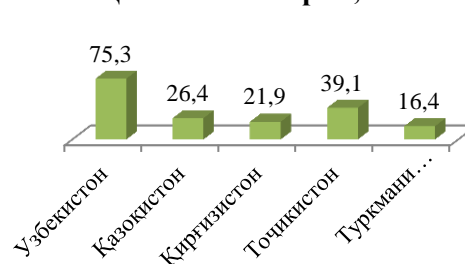
Истехсоли карам, ҳазор т

Истехсоли карам ба як нафар аҳоли, кг

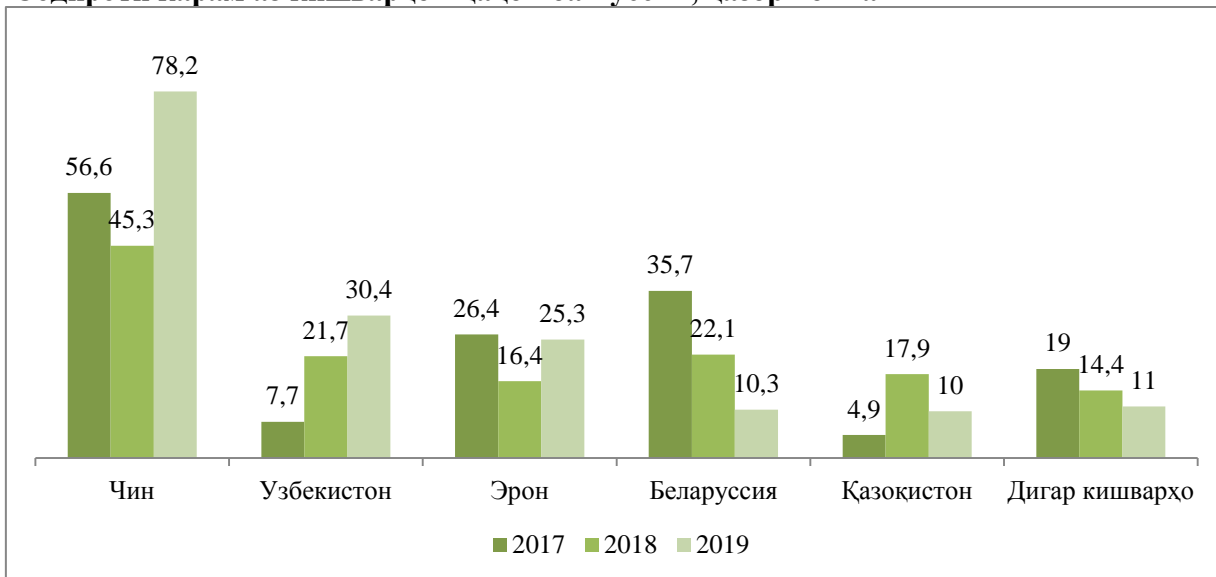

Ҳосилнокии карам, т/га

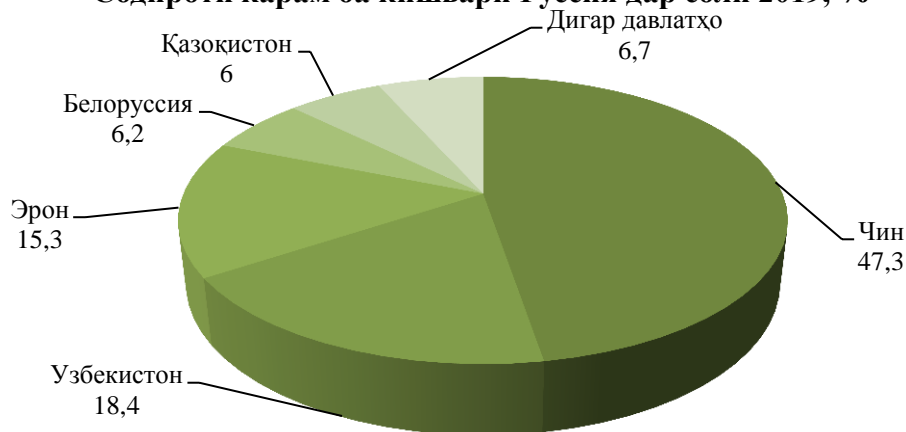

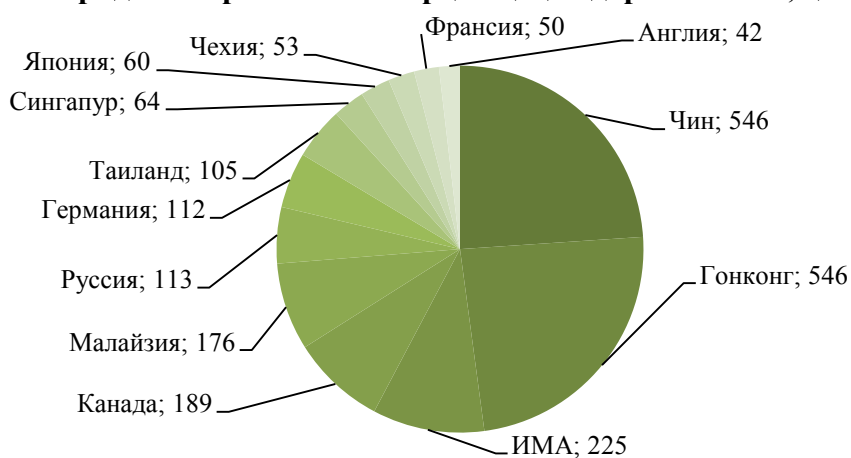
Содироти карам аз кишварҳои ҷаҳон ба Руссия, ҳазор тонна

Содироти карам ба кишвари Руссия дар соли 2019, %

Воридоти карам ба кишварҳои ҷаҳон дар соли 2018, ҳазор тонна

Раванди тайёр намудани карам барои содирот

Ғундоштани ҳосил яке аз давраҳои муҳим дар технологияи парвариши карам мебошад. Пухтани меваи растани карам аз мустаҳкам шудани мева, ҳаҷми мева ва характеристикаи навъ вобаста аст. Ҳангоми ғунучини ҳосил меваҳоро бо корд бурида баргҳояшро тоза кардан лозим аст.

Барои осон гардидани меҳнати дасти аз платформаи тамғаи ПОУ – 2 ё транспартиёри тамғаи ТШП – 25 истифода мебаранд. Ҳангоми чамъоварии ҳосил аз заминҳои хурд аз комбайни карамғундори тамғаи МСК -1 истифода мебаранд.

Карамро кай чамъоварӣ кардан лозим аст?

Карам ба намӣ хеле серталаб аст ва азбаски тирамоҳ намӣ, барзиёд аст, ҳангоми пеш аз мӯҳлат чамъ овардани ҳосил, қисми назарраси ҳосил ташаккул намеёбад. Афзоиши каллаи карам ҳатто дар ҳарорати +10 дараҷа идома меёбад. Каллаҳои карамии нопухта мулоим ва сабук мебошанд. Каллакарамҳои яхкардашударо бошад, хуб нигоҳ дошта намешавад. Ин аст, ки шосили карамро набояд барвақт чамъоварӣ кард, вале набояд онро ба таъхир ҳам гузошт.

Аломатҳои асосии муайян намудани вақти пӯхтарасии карам

Ченаки асосӣ барои муайян намудани вақти чамъоварии карам, ҳарорати рӯзонаи ҳаво мебошад. Ба чамъоварии ҳосил, ҳангоми фаромадани ҳарорати миёна ҳаво то +5 дараҷа, бе мунтазир шудани сардиҳои ҳаво, бояд шурӯъ кард.

Дигар аломатҳои муайян намудани вақти пӯхтарасии карам:

- Агар ба баргҳои поёнӣ диққат диҳед, мебинед, ки онҳо зард шудаанд ва гӯё ба поён овезонанд, мисле ки аз каллаи карам ҷудо шудаанд.
- Метавон, камолоти меваро бо фишурдани каллаи карамҳои алоҳида муайян намуд. Каллаи карамҳои пухтанарасида сабук ва мулоим мебошанд.
- Инчунин, ҳангоми пухтан, дар қисми болоии каллаи карам доғи сафед пайдо мешавад, ки ин аз катъ шудани рушд ишора мекунад.

Чамъоварии ҳосил

Чамъоварӣ бехтараш дар ҳавои хушк анҷом дода шавад, аммо рӯзҳои хушк дар моҳи октябр он қадар зиёд нестанд. Аз ин рӯ, ҳама карамии чамъоваришуда ба анбор фиристода шуда, аз намии барзиёд хушк карда мешавад.

Карам дар анбор то он даврае, ки тамоми зироат аз саҳро бароварда шавад, нигоҳ дошта мешавад. Одатан, раванди чамъоварӣ тақрибан як моҳ тӯл мекашад. Дар ин вақт, карамҳои бурида, ба қавле аз як навъ “карантин” мегӯзаранд. Ин марҳилаи мобайнӣ имкон медиҳад, ки ҳамаи карамҳои зарардида, аз тудда, берун карда карда шаванд. Дар давоми як моҳи нигоҳдорӣ, ҳама захмҳои ноаён зоҳир мешаванд. Аксар вақт чунин мешавад, ки рӯзона ҳарорат аз сифр боло ва шабона аз сифр паст мешавад. Карам ба сардиҳои кӯтоҳ тоб оварда метавонад. Аммо баъзан баъзе аз каллакарамҳо нисбат ба дигарон зарари бештар мебинанд. Ва чунин “карантин” имкон медиҳад, ки саракҳои комилан яхкардаи карамро, ки захира карданашон ғайри имкон аст, муайян кунед. Чамъоварии карамро пас аз сармо тавсия намедиҳанд, чунки карамҳои яхкарда хеле зуд пӯсида, ба карамии ҳамсоя сироят мекунад.

Усули дурусти чамъоварии ҳосили карам

Бехтар аст чамъоварии ҳосил ба таври дастӣ анҷом дода шавад. Албатта, техникаи раванди чамъовариро хеле осон мекунад, аммо дар айни замон, сифати нигоҳдории зироат ба таври назаррас паст мешавад. Захмҳои каллаи карам мӯҳлати нигоҳдории онро ба таври назаррас коҳиш медиҳад. Аксар вақт маслиҳат медиҳанд, ки каллаи карам тавре бурида шавад, ки дар он думчаи дароз боқӣ монад, вале таҷриба нишон медиҳад, ки ин амал он қадар дуруст нест. Каллаи карам бо думчаи дароз ҳамон қадар нигоҳ дошта мешавад, ки каллаи карамии бевосита аз сатҳи мева буридашуда, нигоҳ дошта шавад. Бартарии кӯтоҳбуриданӣ поя дар он аст, ки ҳангоми интиқол пояи меваи кӯтоҳ ба дигар карамҳо зарар намерасонад, пояи меваи дароз баръакс баргҳоро харош медиҳанд, зеро поя аз худ каллакарам саҳттар аст. Каллаи карам маҳз аз ҷои зарардида, ба пӯсидан сар мекунад.

Ҳангоми чамъоварӣ каллаи карамро партофтан мумкин нест. Зеро ҳангоми партофтан карам аз дохил осеб мебинад ва чунин зарар, аксар вақт, ба чашм ноаён аст, вале ҳангоми нигоҳдори боиси пӯсиш мегардад. Каллаи карам гарчи калон аст, вале хело ҳам нозук аст, биноан бояд бо баргҳое, ки онро пӯшониданд, чамъоварӣ гардида, аз сахро интиқол дода шавад. Баргҳо бехатарии каллаи карамро, ҳангоми интиқол дар роҳ, таъмин мекунанд, баъдан пеш аз ҷой додан барои нигоҳдорӣ, баргҳои иловагӣ тоза карда мешаванд.

Инчунин, дар вақти ҷудо намудани ҳосил барои нигоҳдорӣ, дубора пояи мева дар сатҳи мева ҳамвор бурида мешавад, то ин ки ба дигар каллакарамҳо зарар нарасонад.

Карамро барои нигоҳдорӣ кай ва чӣ гуна чамъоварӣ мекунанд

Тайёр кардани карам барои нигоҳдорӣ, аз чамъоварӣ ва ҷобачогузори ҳосил оғоз меёбад. Карам сафед зироати сабзавотии ба сармо тобовар аст. Аз ин рӯ, ба чамъоварӣ саросема шудан лозим нест, аммо ба таъхир андохтан чамъоварӣ низ имкон надорад, зеро саракҳои яхкардаи карамро нигоҳ дошта ғайриимкон аст.

Тавсия аст, ки карам дар ҳавои хушк чамъоварӣ гардад, чунки караме, ки бояд нигоҳдорӣ шавад, бояд хушк бошад. Барои нигоҳдории дуру дароз танҳо каллакарамҳои мустаҳкам, зич ва солим мувофиқанд. Тамоми сабзавотҳои зарардида, кафида, бо нишонаҳои беморӣ ва ҳашароти зараррасон, инчунин саракҳои сусти инкишофёфта ва пӯхтанарасида, ҷудо карда мешаванд. Чунин карамҳо бояд ба мақсади истеъмоли истифода гарданд ва ё бояд коркард карда шаванд.

Омодасозии минбаъдаи карам барои нигоҳдорӣ, аз он вобаста аст, ки онро чӣ гуна (дар кучо ва чӣ гуна) нигоҳ доштани ҳастанд:

- Агар карам дар пленка печонида шуда, нигоҳ дошта шавад, пас аввал каллакарамҳоро дар амбор гузоштан лозим аст ва вақте ки ҳарорати онҳо ҳадди ақалл то $+3^{\circ}\text{C}$ паст мешавад, бо пленка печонида мешаванд. Дар ин муддат ҳарорати дохилии каллаҳои карам ба ҳарорати таҳхона баробар мешавад. Агар карамро пас аз чамъоварӣ феврал бо пленка печонед ва дар амбор гузоред, он гоҳ дар зери пленка буғи зиёд пайдо мешавад ва карамҳо пӯсида мемонад.
- Агар каллакарам бе пленка нигоҳ дошта шавад, пас баргҳои болоии онро кандан лозим нест. Агар дар пленка нигоҳдорӣ намоед, пас ҳама баргҳоро, то баргҳои сафед, канда дур кардан лозим аст.
- Агар каллакарамро “овехта” нигоҳ доштани бошед, пас пояи мева бояд дароз (8-10 см) бошад. Агар дар пленка бошад, пас бехтар аст, ки пояро комилан тоза кунед.
- Намӣ - на бештар аз 90%. Нишони буғ дар болои саракҳои карам нишонаи асосии аз ҳад зиёд будани намии мебошад.

Карамро чӣ гуна ва дар чӣ бояд захира кард:

Мувофиқи қоида, бисёриҳо худро ташвиш намедиханд, фақат зарфҳои карамро дар рафҳо ё куттиҳо (чӯбӣ, пластикӣ, картон, ки бояд ҳатман сӯрохиҳо дошта бошанд) як қабат мегузоранд, дар ин ҳолат, каллакарамҳо бояд ба якдигар нарасанд ва нигоҳдорӣ мешаванд. Бо вучуди ин, роҳҳои бештар асли ва самараноки нигоҳ доштани карам мавҷуданд (бо назардошти шароити муайян):

Усул	Расм	Тафсиф
Овезон (аз пояи мева)		Овезон кардан он вақте хуб аст, ки агар меҳроҳед ҷойро дар таҳхона барои чизи дигаре сарфа кунед. Лозим аст, ки каллакарамҳо бо ресмони мустаҳкам баста шуда, дар шифти амбор тавре овезон карда шаванд, ки ба якдигар нарасанд. Каллакарамҳо дар ин ҳолат хуб шамол хурда, хатари беморӣ ё пӯсидан кам мешавад.
дар турхалтаҳо		Агар имконияти дар куттии чӯбин нигоҳдоштани карам набошад, пас метавон аз турхалтаҳо истифода кард. Турхалтаҳо имконият медиҳанд, ки миқдори зиёд карамҳо бо ҳам ҷой дода шаванд ва дар як вақт шароит барои гӯзаштани шамол фароҳам оварда шавад.

<p>Дар плёнка</p>		<p>Аксари боғбонон нигоҳдории карамро дар пленка афзал медонанд. Каллакарамҳо бо 2-3 қабат плёнка печонида мешаванд. Дар ин ҳолат пояи мева бояд дар сатҳи он ҳамвор бурида шавад, то ин ки барои дохил шудани ҳаво ҷой намонад. Карамро бо плёнка бевосита дар таххона, дар вақте ки ҳарорати дохили карам барои нигоҳдорӣ (+1 .. + 3 дараҷа) мувофиқ аст, печонидан лозим аст. Дар ин ҳолат байни плёнка ва карам буғ пайдо намешавад. Дар раванди нигоҳдорӣ, якчанд барги боло мумкин аст пӯсад. Дар ин ҳолат, бояд плёнкаро кушода, баргҳои пӯсидаро тоза кунед ва дубора карамро бо пленка печонед.</p>
<p>Дар рӯзнама (қоғаз)</p>		<p>Ҳар як сари карам ба қоғаз печонида мешавад ва онҳоро дар қуттиҳо ё сабадҳо гузошта мешаванд. Гоҳ – гоҳ қуттиҳои карамро аз назар мегузаронанд, зеро қоғаз ҳама гуна намиро ба худ меҷаббад ва метавонад, тар шавад. Агар қоғаз тар шуда бошад, "банду баст" -ро бояд иваз кард.</p>
<p>Дар гил</p>		<p>Аз гил маҳлули қаймоқмонанд бо тариқи зерин омода карда мешавад: ду қисми гилро бо як қисми об то мутобикати сметанаи ғафс омехта мекунад. Бо омехтаи ҳосилшуда каллаҳои карам мепӯшонанд, то баргҳо дурахшон шаванд ва мегузоранд, дар ҳаво хушк шаванд. Баъдан онҳоро дар рафҳо дар таххона мегузоранд. Дар "либос" -и гилӣ карам намерӯсад ё хушк намешавад, балки тамоми тароват ва афшураи худро нигоҳ медорад.</p>
<p>дар қуттии чубин</p>		<p>Усули осон ва маъмули дар таххона нигоҳ доштани карам мебошад. Саракҳои карам дар як қутти дар ду қабат, панҷ донагӣ гузошта мешаванд. Дар ин ҳолат, пояҳои саракҳо бояд на камтар аз се сантиметр бошанд. Қабати поёнӣ пояҳо ба боло, қабати боло – пояҳо ба поён гузошта мешавад. Натиҷа чунин ҷойгиркунӣ, як пайдо намудани сохтори ҳавогӯзар мебошад, ки саракҳои карамро бо шамолдихӣ мувофиқ таъмин мекунад.</p>
<p>дар анборҳои сунӣ</p>		<p>Барои ин иншооти ҷубиро аз тахтаҳо сохта, дар байни онҳо даҳ сантиметр фосила мегузоранд. Зоҳиран, чунин иншоот ба аҳром шабоҳат дорад. Пояро аз саракҳои карам бурида, онҳо тавре мегузоранд, ки аз як дигар каме фосила дошта бошанд. Дар натиҷа, як навъ «пирамидаи карам» сохта мешавад, ки аз байни онҳо ҳаво мегузарад. Карамҳои бо ин роҳ нигоҳдошта то баҳор тару тоза боқӣ мемонад.</p>
<p>дар рафҳо</p>		<p>Агар дар таххона дар паҳлӯи деворҳо рафҳо бошанд, карамро болои онҳо тавре мегузоранд, ки пояш ба боло нигоҳ кунад ва кушиш мекунад, ки онҳо ба якдигар нарасанд.</p>

Усулҳои ҷой додани карам дар анбор

Якчанд усули нигоҳдории карам дар анбор мавҷуд аст: *тудда*; *дар контейнерҳо*; *дар қуттиҳо*.

Ҳангоми нигоҳдорӣ бо усули *тудда*, бояд гардиши хуби ҳаво байни *тудда* таъмин карда шавад. Баландии *тудда* набояд аз 3 м баланд бошад.

Ҳангоми нигоҳдори бо усули контейнерӣ, контейнерҳо болои ҳам гузошта мешаванд (4 -6 қаббат). Қаллаҳои қарам бояд боя ба боло ҷой дода шаванд ва набояд зиёд ба якдигар зич ҷойгир шаванд.

Пеш аз фаровардани бор ҳарорат дар иншооти нигоҳдорӣ бояд то 1 – 0°С паст фароварда шуда бошад. То охириши ҷойгир кардани қарамҳо дар анбор речаи ҳароратро дар давоми як шабонарӯз ба -1 – +0,5°С расонида, ин ҳароратро то охири давраи нигоҳдорӣ ба тағир менамоянд.

Барои нигоҳдории бомувақияти қарам муҳим аст, ки намии нисбӣ дар дохили анбор дар дараҷаи 85-90% нигоҳ дошта шавад.

Гардиши ҳаво дар иншооти пӯшида, баробарии ҳарорат ва намиро дар тамоми иншоот таъмин менамояд. Дар вақти нигоҳдории асосии қарам (зимистон) гардиши ҳаворо то 50% кам мекунанд ва давра ба давра гардиши ҳаворо то 0,5 соат дар як давр, дар умум на бештар аз 3 соат дар шабонарӯз таъмин менамоянд.

Ивазкунии ҳаво барои бартараф намудани гармӣ ва ҷамъшавии миқдори барзиёди гази карбон, ки дар натиҷаи нафасгирӣ ба вучуд меояд, муҳим аст. Ивазкунии ҳаво дар камера тавассути ҳавохӯнукунак ва асабабҳои гармдихӣ таъмин карда мешавад: дар вақти хунукунии қарам – ҳар шабонарӯз, дар давраҳои минбаъда баъди ҳар 3 шабонарӯз ҳаво иваз карда мешавад.

Бастабандӣ

Усул	Расм	Тафсиф
Бастабандӣ дар тур		Қарам аз сахро бе ҷойгиркунии дар ҳалтаҳо қабул карда мешавад. Қарамҳои нуқсондор ҷудо карда мешаванд. Қарамҳои боқимонда, диққаткорона дар турҳалтаҳо 20-24 кг ҷой дода мешаванд.
Бастабандӣ дар ҳалтаҳои полиэтиленӣ		Қарамҳои нуқсондор ҷудо карда мешаванд. Қарамро дар ҳалтаҳо ҷой дода мешаванд. Ҳалтаҳо метавонанд шафоф ва ё ранга бошанд.
Бастабандӣ дар ҳалтаи беҳаво		Ин намуди бастабандӣ барои қарамҳои тозакардашуда ва майдакардашуда истифода мегардад.
Дигар намудҳои бастабандӣ		

Интиқол

Хусусиятҳои интиқол / интиқоли қарам

Вобаста аз мавсим, нақлиёт интиҳоб карда мешавад, масалан, дар фасли тобистон ва тирамоҳ интиқол дар мошинҳои оддӣ ё тавассути роҳи оҳан дар вағони пӯшида имконпазир аст. Бо фарорасии сармо (давраи зимистон), ҳангоми интиқоли қарам речаи ҳароратро нигоҳ доштан лозим аст. Қарами тару тозаро дар намуди яклухт / дар ҳалтаҳо / қуттиҳо дар мошинҳои хунуқкардашуда ва изолятсионӣ, рефрижераторҳои 4 - вағона, термосҳои ИВ / ВТ, вағонҳои пӯшидаи иқтидорҳои гуногундошта интиқол медиҳанд.

- мошини боркаши яхдондор, контейнер ё реферер бояд аз ҷиҳати техникӣ ва тичоратӣ мувофиқ, мучаҳҳаз ва тибқи ГОСТҳо коркард шуда бошанд.

- Ба интиҳоби борҷома, инчунин чунин таъмини шароит, ба монанди ҳарорат (0° - 1° С) ва ҳавогузаронӣ (50%) диққати қалон бояд дод.

Речаи ҳарорати ҳангоми интиқоли намудҳои қарам тавассути автомобил

Номгуӣ маҳсулот	t С дар давраи интиқол	t С дар вақти боркунӣ	Эзоҳ
Қарами брусселӣ	(+ 12) - (+ 1)	+ 8	
Қарами сафеди барвақтӣ	(+ 8) - (+ 1)	+ 8	
Гулқарам	(+ 8) - (+ 1)	+ 8	

Карам бояд тару тоза, бе ифлосӣ, бенамнокӣ, бо шакли дуруст, бе захмҳои механикӣ, бе зарар аз касалиҳо ва ҳашаротҳо бошад. Барои интиқол карамҳо аз меъёр зиёд пухтарасида, пажмурдашуда, пӯсида ва сармозада роҳ дода намешаванд.

Борравонкунанда вазифадор аст, ки якҷоя бо борхати интиқоли моли пуркардашуда, ба ташкилоти интиқолдиҳанда сертификат ё шаҳодатномаи сифатро ҳамроҳ кунад. Инчунин номи навъи помолоғӣ нишон дода мешавад. Борфиростонанда бояд дар борхати молӣ – интиқоли (дар сатри “Маълумот оид ба бор”), сертификат (дар сатри “Маълумотҳои иловагӣ”) ё дар шаҳодатномаи сифат (дар сатри (“Эзоҳ”) ҳадди ниҳии давомнокии интиқоли молро нишон диҳад.

Карамҳои хӯнуккардашуда ва бастабанди кардашуда дар мошина таври ҷой дода мешаванд, ки ҳавогузар боқи монад, дар ин вақт масофаи байни қисми болои маҳсулот ва сакф бояд 30 – 35 см бошад.

Талаботҳои стандарти барои содироти карам

Сифат – калид барои ворид шудан ба бозорҳои байналмилалии озуқаворӣ мебошад. Стандартҳои озуқаворӣ фаъолияти муассири занҷирҳои байналмилалии таъминотро таъмин мекунад. Стандартҳои тичоратии сифат ҳамчун забони маъмули тичоратӣ барои харидорон ва фурушандагон ва роҳнамо барои кафолати сифат истифода мешаванд.

Талаботҳои стандарти ЕЭК ООН FFV-09, барои карам

Талаботи ҳадди аққал

Ҳама навъҳои карам, бо риояи муқаррароти махсуси пешбинишуда барои ҳар як синф ва таҳаммулпазирии иҷозатдодашуда бояд чунин бошанд:

- солим
- сифати хуб; карами пӯсида ё вайроншуда, ки онро барои истеъмол номувофиқ месозад, иҷозат дода намешавад
- тоза, амалан аз ҳама гуна моддаҳои намоёни бегона
- зоҳиран тару тоза
- аз зараррасонҳо амалан пок
- бидуни зараре, ки ҳашаротро расониданд
- бидуни тарқишҳо ва аломатҳои рушд
- сарнозада
- безахм ва осебнадида
- вайронашуда
- бе рутубати аз ҳад зиёд дар сатҳ
- Озод аз ҳар гуна бӯй ва / ё маззаи бегона.

Пояро каме поёнтар аз ҷойе, ки барг мерӯяд, буридан лозим аст; барг бояд хуб дар тана печида бошанд ва ҷои бурида бояд тоза бошад.

Рушд ва ҳолати карам бояд чунин бошад:

- ба интиқол, боркунӣ ва борфарорӣ тоб орад
- ба манзил дар ҳолати қаноатбахш расониданаш имкон дошта бошад.

Андозбандӣ

Андозбандӣ аз рӯи вазни воҳиди маҳсулот гузаронида мешавад. Вазни ҳадди аққали як сараки карами барвақтӣ бояд на камтар аз 350 г ва як сараки карами дигар намудҳо бояд на камтар аз 500 гр бошанд. Барои таъмини яқрингии андоза, карами вазнинтараин набояд зиёда аз ду маротиба аз карами сабуктарин дар баста вазн дошта бошад. Вақте ки карами аз ҳама вазнин 2 кг вазн дорад, пас фарқ дар вазни карами аз ҳама вазнин ва аз ҳама сабук набояд аз 1 кг зиёд бошад.

Гӯруҳбандӣ

Карам дар ду синф, тавре ки бо аломатҳои муайян карда мешавад, тасниф карда мешавад:

Синфи 1	Синфи 2
<p>Карам бояд сифати хуб, хусусиятҳои хоси навъ ва / ё намуди тичоратиро дошта бошад.</p> <p>Вобаста аз навъ, саракҳои карам бояд мустаҳкам, бо баргҳои шафатии зич бошанд. Якчанд баргҳои берунии карам, ки барои нигоҳдорӣ пешбинӣ шудаанд, мумкин аст дур карда шаванд.</p> <p>Аммо, ба нуқсонҳои хурди зерин иҷозат додан мумкин аст, ба шарте ки онҳо ба намуди умумӣ, сифат, нигоҳдорӣ ва намуди молии бастаи маҳсулот таъсир нарасонанд:</p> <ul style="list-style-type: none">• тарқишҳои хурд дар баргҳои берунӣ• Зарбҳо дар баргҳои беруна ва каме баргҳои буридаи беруна• каме гум шудани ранг бо сабаби сармо, дар сурати карами сабз <p>Дарозии умумии поя набояд аз чор як ҳиссаи дарозии каллаи карам зиёд бошад.</p>	<p>Карамҳое дохил мешавад, ки онро ба синфи якум нисбат додан мумкин нест, аммо ба талаботи ҳадди ақали дар боло номбаршуда ҷавобгӯ аст.</p> <p>Аммо, ба нуқсонҳои зерин иҷозат додан мумкин аст, ба шарте ки онҳо ба намуди умумӣ, сифат, нигоҳдорӣ ва намуди молии бастаи маҳсулот таъсир нарасонанд:</p> <ul style="list-style-type: none">• тарқишҳо дар баргҳои берунӣ• баргҳои берунаро тоза кардан мумкин аст• нишони куфтагиҳои бештар дар баргҳои берунӣ ва барҳои берунӣ мумкин бештар буридагӣ бошанд.• зичии каллаҳометавонанд камтар бошанд• гум шудани ранг бо сабаби сармо, дар сурати карами сабз <p>Дарозии умумии поя набояд аз се ду ҳиссаи дарозии каллаи карам бошад.</p>

Намуди молӣ

Якрангӣ

Маҳсулоти ҳар як баста (ё партиаи маҳсулот) мошин) бояд якхела бошад; ҳар як баста бояд танҳо карами дорои ҳамон пайдоиш, навъ ё навъи тичорӣ, сифат ва андоза бошанд. Сарҳои карами синфи I бояд аз ҷиҳати шакл ва ранг якхела бошанд. Қисми намоёни маҳсулот дар баста (ё партиаи маҳсулот) бояд ба маҳсулоти дохили баста мувофиқат кунад

Борпеч

Саракҳои карам бояд тавре печонида шаванд, ки ба қадри кофӣ бехатарии маҳсулот таъмин карда тавонанд. Маводҳое, ки дар дохили баста истифода мешаванд, бояд тоза ва дорои сифате бошанд, ки ба маҳсулот аз беруна ё дохил зарар нарасонанд.

Истифодаи маводҳо ба монанди тамғаҳои қоғазӣ ё мушаххасоти тичорӣ иҷозат дода мешавад, ба шарте ки барои истифодаи матн ё барои нишонгузорӣ сиёҳӣ ё ширеши захролуд истифода нашавад. Тамғақоғазҳои ба маҳсулот гузошташуда, бояд ҷунун бошанд, ки ҳангоми гирифтани онҳо осори намоёни ширеш дар маҳсулот боқӣ намонад ва дар пӯст иллатҳо ба вучуд наоянд.

Тамғагузорӣ

Ҳар як баста бояд дорои, маълумоти зерини бо бо ҳарфҳои фаҳмо ва тозанашаванда навишташудаи дар як тарафи баста, ки аз берун намоён аст бошад:

Аломатҳои мушаххас

Борчوماкунанда ва / ё Интиқолдиҳанда:

Ном ва суроғи воқеӣ (масалан, кӯча / шаҳр / ноҳия / индекс ва кишвар, агар аз кишвари пайдоиш фарқ кунад) ё коди нишонӣ, ки аз ҷониби мақомоти салоҳиятдори миллии расман эътироф карда шудааст.

Табиати маҳсулот

- "Карами сафед", агар маҳсулот аз берун намоён набошад
- "Карами омехта" дар ҳолати бастаҳои дорои омехтаи намудҳои гуногуни тичоратӣ ва / ё карамҳо бо рангҳо гуногун. Агар маҳсулот аз берун намоён набошад, навъи тичорӣ ва / ё рангҳо ва миқдори ҳар яки онҳо дар баста нишон дода мешавад
- "Карами хурд" ё монанди он, дар ҳолатҳои мувофиқ.

Пайдоиши маҳсулот

- Кишвари пайдоиш ва, ба таври ихтиёрӣ, минтақаи пайдоиш ё номи миллии, минтақавӣ ё маҳаллӣ
- Дар сурати бастаҳое, ки омехтаи ба таври равшан фарқкунандаи карамҳои намудҳои тичорӣ, рангҳо ва пайдоиши гуногунро доранд, , номи кишвари асл пас аз номҳои тичоратӣ ва / ё рангҳо гузошта мешавад